

ranko igrić

kako sam nastao

roditelji mi to nisu rekli
kako sam nastao
dali su mi samo naslutiti
kad bi se svadali često
mama je histerično vikala
on nije tvoj sin nisi ga ti napravio
i ja bih tada išao kod djeda tražeći
mamu koja je u međuvremenu otišla
od kuće također
k djedu koji mi je pričao priče
kako sam nastao
kao što to obično pričaju bake
mislio sam da to nije ono pravo
kako sam nastao
spoznao sam kasnije
kad sam sam pokušao napraviti nekog
sina ali sam iznenada odustao
jer bi ta mala pjegava moguća
mama sigurno kasnije vikala na mene
i rekla da joj ga je napravio netko drugi
e pa neka joj
on i napravi sina
pa će ona zasigurno govoriti
njemu kad se budu svadali
kako sam joj ga ja napravio

joakim čapko

fosilni ostaci jedne ljubavi

Probijena je brana
akumulacionog jezera
laži.

Pogledaj,
njive,
naše njive
guita halapljiva ogromna masa
prevara.

Naše njive —
nisu njive.

Pogledaj,
i tvoje lice, kulise čistote,
prlja.

Pogledaj,
i uloga ubeđene device
tone u mutnim vodama
samoobmane.

Tvoja čistota —
nije čistota.

Mermerne noge
naše nesavladive
tvrdave,
pogledaj,
poklekle su!

Naša tvrđava —
nije tvrđava.

S rusinskog prevela A. Hromiš

Dva zapisa

miroslav egerić

LUK I STRELA

Zoranu Petroviću, prijatelju i slikaru

»Ja sam bio hitac prirode, hitac u nezvesno, možda radi nečeg novog, možda ni radi čega, i moj poziv bilo je jedino to da taj hitac iz pradubine pustim da dejstvuje, da osetim u sebi njegovu volju i da ga načinim potpuno svojim.«

Uvek sam imao sličan osećaj, ali, ometan nečim neprijateljskim, nisam umeo da ga tačno iskažem. Možda i zbog osećanja da svako razmišljanje o sebi ima, po prirodi, nečeg nepristojnog; možda i zato što sam, s godinama koje su protekle, stekao odvratnost prema ispovestima bilo koje vrste; možda zbog osećanja odbačenosti, koje je duže haralo u meni — tek, taj hitac iz pradubine ostajao je pokriven haosom dnevnih doživljaja.

Kad sam pročitao u jednom velikom delu pomenute rečenice, učinilo mi se — evo signala za pitanja koja sam dugo nosio: šta sam to ja, šta sadrži taj »hitac iz pradubine«, čije linije u pokretu osećam kao svoju prirodu? Ima li prava taj hitac da samovoljno »preleti« predele koje drugi ljudi smatraju svetim? Kako da ta strela, snagom luka hitnuta, pogodi cilj koji se stalno pomera?

Osećam u jutru rana, bistra, kako čeznem za nekim zrelim dobom čovečanstva, kako rastem s potrebom da odgovorim na poziv slovenskih predaka, plavih, u sebi, i kako neki čudni, izvrsni predeli, u kojima nikad nisam bio, promiču pred unutrašnjim vidom.

Da li je strela samo produžetak sile koju sadrži luk ili u svom letu nosi zaborav pradubine iz koje je hitnuta? Hoće li, može li, izdržati u svom letu? Pred najezdama pomrčine: hoće li moći da prenese svoj teret na drugu obalu, ka toliko žudećem cilju koji se udaljuje? Postoji sjaj letenja, lebdenja nad ponorima, smisao sjaja tog, koji postepeno sazreva. I, gle, taj smisao se, kao leptir iz čaure, pomalja u obliku snage koju sadašnjost nosi u svom jezgru. Neka vas ne varaju drugim mudrostima! Snaga nije u prošlosti: treba slušati, videti kako se energije prošlosti i sadašnjosti slijavaju u pokret baš te strele koje osećamo kao svoj život. Mlada u korenu bića, zatvorena, čista, usmerljena ka budućnosti,

ona hrli kroz prostor; jutra bistra i večeri rumene. polja i reke, mora plava i nebesa savlađuje na svome putu i njeno tiho kretanje nalik je pesmi. Plovi, hitaj, strelo sjajna, svejedno je što znaš svoj kraj i što ga ne možeš izbeći!

Predeli, bistri, jasni, duše poljana plodnih, bolne blagosti, zemaljska uživanja, pesme gajeva svetih, plačevi dece pri radanju i mudra umiranja staraca! Njena čistota putuje obzorjima: eno, eno se javlja na rubu neba i sećanja, zrele, puna i vitka, krilo leptira u snu to trepti nad krovovima kuća: vatreni trag na čistinama neba i uzaludni pokušaji navnih da izmene njen vèk.

Da, ja osećam u sebi volju njenu, nagon kojim je krenula ka pokretljivom cilju u daljini. Otkrivam je u mirisu zemlje, u tamnom jedinstvu neba i reke u predvečerje. Njena me volja ispunjava i kada mislim da je nebo zatvoreno i kada, uzaludno, dozivam milosti smrti. Zatvoren u njen skladni pokret, drhteći nad nebesima i rekama, osećam kako se, gipka i sjajna, izvija prostorom.

Jutra moja, detinjska i zrela, ima li smisla let strele kad pesnik skromno, svirepo, opominje:

Nema stvari koja vredi
Drhtaja tvojih, nit je dostojna
Uzdaha zemlja. Dosadan je život
I gorak, ništa drugo: svet je blato.
Umiri se već jednom.

Ipak... ipak, zanosan je tihi let strele; osećam u njemu život od iskonu, sve što mi je dano. Jedinstvo luka i strele, tajne i pokreta; zanos i smirenje. Možda je nje trag od praha? Šta mari. Sunčane dubine iz kojih je hitnuta sadrže neki svoj smisao.

POHVALA ZABORAVU

...I onda mi reče, ne podižući glas:

Svet duguje svoje postojanje zaboravu. Vidiš, kao kad kamen u jezero padne, utiša se bol i krila vode sklope se nad njim. Nestaju nam tako prijatelji, roditelji, pa drugovi, osipa se lišće života, a mi — tečemo dalje.

Divni, izvrsni ljudi umiru, čitavi gradovi, naselja, velika imena, blistave iluzije i nade — mi tečemo dalje.

Nestaju iz sećanja divotni dani, jutra i večeri, ljubavi, obećanja sreće — mi tečemo dalje.

Zamisli jedno svirepo pamćenje koje bi sve čuvalo: Licemerstva, prijatelja i neprijatelja; opakosti slučaja i nužnosti; dubine bezrazložnih strahova; oštrije kajanja, tamnine osvetničkih misli, naslage taštine, slabosti vere, kratkoće radosti; hitre pokrete nožem koje nam u srcu načine bližnji; igre nezahvalnosti; zla radi zla; prerušavanja iz obesti ili neznanja; muke od grehova za koje samo mi znamo! Da li bi bilo težeg pakla na zemlji!

Uzmimo, recimo, okrutne jadrnike koji oko nas udružuju svoje samoće! Koliko sjajnih lutanja i beskorisnih nadmetanja! Sretinu se prvo, vođeni rukom strasti ili slučaja, izgrade sjajne fasade — pa neki istraju u njima, a neki potraže pravdu i mir od drugih koji takođe ne znaju šta je ni pravda ni mir. A na kraju, redovno kasno, dođe veliki, kao večnost moćan zaborav! Sličan blistavo belom snegu nad svezim grobovima, poravna ivice postojanja, ukine razlike izjednači one koji negodahu otpor i one koji svagda mišljahu da je patnja uzaludna.

Čutim i slušam. Misao o velikom zaboravu koju razvija moj prijatelj tako je sa glasna sveopštoj tišini oko nas. U blizini viri crkveni krst: Krušedol, manastir u kojem su sahranjeni jedan kralj i jedna knjezinja, i mnogo bivše taštine. Tišina raste.